

Euroopa
Komisjon

ELI TERRITOORIUMIL ELAVATE ÜHENDKUNINGRIIGI KODANIKE ÕIGUSED KOKKULEPPE PUUDUMISE KORRAL

Märts 2019

Olen Ühendkuningriigi kodanik ja elan ühes ELi liikmesriigis. Kas mul on pärast Ühendkuningriigi väljaastumist õigus ELi elama jääda?

Kõik ELi liikmesriigid valmistuvad tagama, et Ühendkuningriigi kodanikke, kes elavad väljaastumise kuupäeval seaduslikult nende territooriumil, käsitatakse seal seaduslikult elavate isikutena.

Kui Ühendkuningriik on EList välja astunud, ei ole Ühendkuningriigi kodanikud enam ELi, vaid kolmanda riigi kodanikud. ELi vaba liikumise eeskirjad Teie suhtes seega põhimõtteliselt enam ei kehti.

See tähendab, et näiteks isegi kui Teil on õigus ühes liikmesriigis alaliselt elada, ei ole Teil õigust kolida teise liikmesriiki ja sinna elama jääda.

Teie elamisõigust kolmanda riigi kodanikuna reguleeritakse seaduslikku sisserännet käsitlevate siseriiklike õigusaktide ja ELi direktiividega. (Vt ka järgmine küsimus.)

Kuidas peaksin Ühendkuningriigi kodanikuna toimima, kui soovin ELi elama jääda?

Kõik liikmesriigid peaksid olema valmis andma välja elamisloa, mis tõendaksid Teie õigust asjaomases liikmesriigis viibida ja seal töötada. Sellised load võivad olla ajutised ja mõeldud esialgseks üleminekuperioodiks, aga järkjärgult tuleks need asendada lõplike lubadega, mis on ELi ühtses vormis. Elamisloa saamiseks võib Teil olla tarvis astuda administratiivseid samme, sõltuvalt sellest, millised nõuded Teie elukohaliikmesriigis kehtivad. Palume Teil kontrollida Euroopa Komisjoni [Brexitiks valmistumise veebisaidil](https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/residence-rights-uk-nationals-eu-member-states_en)¹ avaldatavat ja pidevalt ajakohastatavat ülevaadet liikmesriikide vastavate meetmete kohta.

Kui Te olete juba elanud mõnes liikmesriigis seaduslikult ja katkematult viis aastat või kauem ja kui Te täidate muid nõutavaid tingimusi, võite taotleda pikaajalise elaniku staatust². Kui Te olete elanud mõnes ELi liikmesriigis vähem kui viis aastat, arvestab enamik liikmesriike kõik selles liikmesriigis seaduslikult elatud ajavahemikud nõutava viie aasta hulka. Mõni liikmesriik võib sellise elamisloa taotlusi vastu võtta juba enne väljaastumise kuupäeva.

¹ https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/residence-rights-uk-nationals-eu-member-states_en

² Nõukogu direktiiv 2003/109/EÜ pikaajalistest elanikest kolmandate riikide kodanike staatuse kohta. Juhime Teie tähelepanu sellele, et Iirimaa ja Taanis seda direktiivi ei kohaldata.

Milline on minu kui Ühendkuningriigi kodaniku kolmanda riigi kodanikest pereliikmete³ staatus, kui nad elavad ELi liikmesriigis?

Kolmanda riigi kodanikest pereliikmed ei saa enam kasutada õigusi, mis neil olid ELi vaba liikumise eeskirjade alusel⁴. Nad ei saa tugineda ELi vaba liikumise õigusele isegi juhul, kui nad on saanud enne väljaastumise kuupäeva alalise elamisõiguse vastavalt ELi vaba liikumise direktiivile. Nende staatus määratakse kindlaks liikmesriigi õiguse ja ELi perekonna taasühinemise normide⁵ alusel.

Kontrollnimekiri Ühendkuningriigi kodanikele ja nende kolmandate riikide kodanikest pereliikmetele

- Kui Te ei ole seda veel teinud, peaksite end **registreerima** elukohajärgse **liikmesriigi ametiasutuste**⁶ juures ja hankima registreerimistunnistuse (Ühendkuningriigi kodanikele, vajaduse korral) või elamisloakaardi (kolmanda riigi kodanikest pereliikmetele).
- **Uurige, missuguseid meetmeid Teie elukohaliikmesriik võtab, et tagada tema territooriumil seaduslikult elavate Ühendkuningriigi kodanike (ja nende pereliikmete) elamisõiguse jätkumine**, ning tutvuge selliste meetmete rakendamise ajakavaga. Ülevaate ELi liikmesriikide tehtavatest ettevalmistustest leiate Euroopa Komisjoni [Brexitiks valmistumise veebisaidilt](#)⁷. Lisateabe saamiseks võtke ühendust oma elukohaliikmesriigi vastavate [ametiasutustega](#).
- **Hankige elamisluba** niipea, kui Teie elukohaliikmesriigi asjaomased ametiasutused seda võimaldavad. On oluline, et see dokument oleks Teil kaasas välismaal reisis.

Millised õigused on minul kui Ühendkuningriigi kodanikul ELi liikmesriigis seoses töö ja sotsiaalkindlustusega?

Kokkuleppeta stsenaariumi korral ei saa Teie ega Teie pereliikmed enam kasutada õigusi, mis teil olid ELi vaba liikumise eeskirjade alusel, kui Ühendkuningriik oli ELi liikmesriik. Teie olukorda hakatakse reguleerima kolmandate riikide kodanikke käsitlevate ELi õigusnormide ja asjaomase ELi liikmesriigi õigusnormidega. Ehkki olukord on eri liikmesriikides erinev, valmistuvad paljud liikmesriigid andma oma õiguse alusel Ühendkuningriigi kodanikele teatavaks ajavahemikuks eelisseisundi. Kui seda ei anta, peate Te elamise ja töötamise jätkamiseks ELi liikmesriigis täitma ELi ja asjaomase liikmesriigi õigusaktidega kolmandate riikide kodanike suhtes kehtestatud eritingimused. Muutuda võib ka Teie õigus saada sotsiaalkindlustust.

Lisateavet seaduslikku rännet käsitlevate ELi ja liikmesriikide õigusaktide kohta, mida kohaldatakse kolmandate riikide kodanike suhtes, leiate [Euroopa Komisjoni veebisaidilt](#)⁸ ja [ELi sissereändeportaalist](#)⁹.

ELis elavatel Ühendkuningriigi kodanikel soovitatakse:

- küsida oma elukohaliikmesriigi ametiasutustelt teavet eeskirjade ja menetluste kohta, mis võimaldavad jätkata elamist ja töötamist selles riigis;
- hankida tõend elukohaliikmesriigis töötamise, elamise, õppimise ja maksude tasumise perioodide kohta;
- taotleda viivitamata asjaomase riigi sissereände-eeskirjade alusel kas ajutist või alalist sissereändestaatust.

Lisateabe saamiseks tutvuge [küsimuste ja vastustega Ühendkuningriigi Euroopa Liidust lahkumise tagajärgede kohta, kui väljaastumine toimub ilma ratifitseeritud väljaastumislepinguta](#)¹⁰.

³ Pereliikmed, kes on kas Ühendkuningriigi või mõne muu kolmanda riigi kodanikud.

⁴ Ühendkuningriigi kodaniku kolmanda riigi kodanikest pereliikmed võivad siiski säilitada pärast väljaastumise kuupäeva oma elamisõiguse vastuvõtvast liikmesriigis ELi vaba liikumise eeskirjade alusel ühel konkreetsel juhul: kui nende elamisõigus on Ühendkuningriigi kodaniku (tollal ELi kodanik) õigusest enne väljaastumise kuupäeva lahutatud ja neil on nüüd iseseisev elamisõigus. Selline olukord on võimalik Ühendkuningriigi kodanikust pereliikme surma või lahutuse korral.

⁵ Nõukogu direktiiv 2003/86/EÜ perekonna taasühinemise õiguse kohta.

⁶ https://europa.eu/youreurope/citizens/national-contact-points/index_et.htm?topic=living-abroad

⁷ https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/residence-rights-uk-nationals-eu-member-states_en

⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration_en

⁹ <https://ec.europa.eu/immigration>

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/contingency-qanda_en.pdf

Milline on minu staatus, kui ma olen korraka nii Ühendkuningriigi kui ka ELi liikmesriigi kodanik?

Kui Teil on Ühendkuningriigi ja ELi liikmesriigi topeltkodakondsus, jääte Te oma ELi liikmesriigi kodakondsuse alusel edasi ELi kodanikuks ning säilitate ELi vaba liikumise eeskirjade alusel täielikult oma õiguse liidus vabalt liikuda ja elada.

Näide: Kui Te olete nii Ühendkuningriigi kui ka Hispaania kodanik ja õpite ülikoolis Prantsusmaal, on Teil ka pärast väljaastumise kuupäeva õigus ELi vaba liikumise eeskirjade alusel Prantsusmaal edasi elada ja õppida, sest olete endiselt ELi kodanik.

Milline on minu staatus, kui ma olen Ühendkuningriigi kodanik ja elan mõnes ELi liikmesriigis ELi kodaniku pereliikmena?

Teie staatus sõltub sellest, kas ELi kodanik, kelle pereliige Te olete (näiteks Teie abikaasa), elab selles liikmesriigis, mille kodanik ta on.

Kui ELi kodanik elab muus liikmesriigis kui selles, mille kodanik ta on, on ta nn liikuv ELi kodanik. Kui Te olete liikuva ELi kodaniku pereliige, on Teil vaba liikumise õigus, mis tuleneb ELi liikuva kodaniku õigusest¹¹.

Näide: Ühendkuningriigi kodanik on abielus Tšehhi kodanikuga. Mõlemad töötasid enne väljaastumise kuupäeva Saksamaal ja mõlemal oli iseseisev elamisõigus ELi vaba liikumise direktiivi kohaselt. Pärast väljaastumise kuupäeva võib Ühendkuningriigi kodanik jääda riiki ja jätkata töötamist, nagu ka liikuva ELi kodaniku mis tahes muu pereliige, kes ei ole ELi kodanik.

Seda reeglit võidakse teatavatel tingimustel kohaldada ka selles liikmesriigis, mille kodakondsus ELi kodanikul on, eeldusel et ELi kodanik on sinna muust liikmesriigist, kus ta vahepeal elas, tagasi pöördunud.

Kui Te olete aga sellise ELi kodaniku pereliige, kes on Teie elukohaliikmesriigi kodanik ja kes pole kunagi oma vaba liikumise õigust kasutanud (nn mitteliikuv ELi kodanik), ei ole Teil õigust ELi vaba liikumise eeskirjade alusel vabalt liikuda. Sellisel juhul reguleeritakse Teie õigusi ELi ja asjaomase liikmesriigi välismaalaste õigusega.

¹¹ Perekondlik suhe Ühendkuningriigi kodanikuga pidi olema registreeritud juba siis, kui ELi kodanik elas muus liikmesriigis.

Kas mul on ELi liikmesriigis elava Ühendkuningriigi kodanikuna endiselt võimalik kohalikel valimistel hääletada ja kandideerida?

Alates väljaastumise kuupäevast ei ole Teil ELi õiguse alusel oma elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel enam hääleõigust.

Iga liikmesriik määrab kindlaks, kas ja millistel tingimustel võite Te kolmanda riigi kodanikuna kohalikel valimistel osaleda. Teie elukohaliikmesriik võib seega otsustada anda Teile valimisõiguse samamoodi, nagu mis tahes muu kolmanda riigi kodanikule, või tuginedes vastastikkuse põhimõttele. Peaksite uurima, kas Teil on võimalik oma elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel hääletada.

Kui Teid on Teie elukohaliikmesriigis valitud kohalikku omavalitsusse, peaksite küsima oma elukohaliikmesriigi pädevatelt asutuselt, kas Teil on selle riigi õiguse kohaselt õigus tegutseda kuni mandaadi lõpuni.

Kas mul on ELi liikmesriigis elava Ühendkuningriigi kodanikuna endiselt võimalik Euroopa Parlamendi valimistel hääletada ja kandideerida?

Alates väljaastumise kuupäevast ei ole Teil Ühendkuningriigi kodanikuna ELi õiguse kohaselt enam võimalik Euroopa Parlamendi valimistel hääletada või kandideerida, küll aga on Teil see võimalus kohalikel valimistel, kui asjaomase liikmesriigi õigusaktidega on nii ette nähtud.

Väljaannete talitus

© Euroopa Liit, 2019

Taaskasutamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamine on reguleeritud komisjoni otsusega 2011/833/EL (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

Print ISBN 978-92-76-00535-3 doi:10.2775/690614 NA-03-19-141-ET-C
PDF ISBN 978-92-76-00528-5 doi:10.2775/855444 NA-03-19-141-ET-N